

**TUG'MA YURAK NUQSONLARIGA CHALINGAN BEMORLARDA
REABILITATSIYA**

Usmonova Nafisa Narzullayevna, Ergasheva Iroda Toshpulatovna

Turayev Shavkat Choriyevich

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali

Bolalar kasalliklari propedevtikasi, bolalar kasalliklari va

oilaviy shifokorlikda pediatriya kafedrası assistant

Annotatsiya: Yurak tugma nuqsonlari (YTN) yurakning tuzilishi yoki faoliyatidagi tug'ma buzilishlarni anglatadi. Ushbu kasalliklar yurakning normal funksiyasini cheklab, yurak yetishmovchiligi, insult va boshqa jiddiy asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. YTNning erta diagnostikasi va konservativ davolash usullari kasallikning rivojlanishini sekinlashtirish va bemorning umumiy holatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. YTNning diagnostikasi uchun echokardiografiya, elektrokardiografiya kabi zamonaviy usullar keng qo'llaniladi. Konservativ davolash usullari, jumladan, dori-darmonlar (diuretiklar, beta-blokatorlar, kaltsiy antagonisti) va turmush tarzini o'zgartirish, bemorning holatini yaxshilashga yordam beradi. Shuningdek, og'ir holatlarda yurakni almashtirish yoki tug'ma nuqsonlarni tuzatish uchun jarrohlik aralashuvi talab qilinishi mumkin. Ushbu tezisda YTNning asosiy diagnostikasi va konservativ davolash usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Yurak tugma nuqsonlari, diagnostika, konservativ davolash, echokardiografiya, dori-darmonlar, yurak yetishmovchiligi, tug'ma nuqsonlar.

Asosiy qism: Yurak tug'ma nuqsonlari (YTN) - bu yurakning tug'ilganidan boshlab tuzilishida yoki funksiyasida yuzaga kelgan nuqsonlardir. Ular yurakning alohida bo'limlarida, masalan, mitral, aortali yoki trikuspidal klapanlarda, yoki yurak qopqog'ining shakli va tuzilishida o'zgarishlarga olib keladi. YTN har xil darajada bo'lishi mumkin va ba'zida ko'rinmas bo'lib, boshqa holatlarda esa jiddiy asoratlar va muammolarni keltirib chiqaradi.

1. YTN turlari. YTN turli shakllarda uchraydi, eng ko'p uchraydiganlarini quyidagilar tashkil etadi:

Mitral klapan nuqsonlari: Bu nuqsonlar mitral klapanining funksiyasi bilan bog'liq bo'lib, mitral stenoz yoki mitral regurgitatsiya (qaytib yurishga olib keladigan klapan yopilishi) kabi holatlarni o'z ichiga oladi. Aortali nuqsonlar: Aortali klapanlarning stenozu yoki regurgitatsiyasi qonning aorta orqali normal oqishiga to'sqinlik qiladi. Bu holat yurakning yuqori bosimli bo'limlarida yirik o'zgarishlarga olib kelishi mumkin. Trikuspidal klapan nuqsonlari: Bu nuqsonlar kamroq uchraydi, lekin ular ham yurakda qon oqimining noto'g'ri yo'nalishiga sabab bo'lishi mumkin.

Pultik nuqsonlar: Ba'zan boshqa tug'ma nuqsonlar, masalan, yurakning ish faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan qopqoq shaklini o'zgarishi bilan ham bog'liq bo'ladi.

2. YTN diagnostikasi YTNni erta aniqlash kasallikning rivojlanishini sekinlashtirish va davolashni boshlash uchun juda muhimdir. Zamonaviy diagnostika usullari quyidagilardan iborat:

Echokardiografiya: Bu metod yurakni va uning tuzilishini batafsil ko'rsatadi. Echokardiografiya yordamida yurakning funksiyasi, klapanlardagi nuqsonlar va ularning og'irligi aniqlanadi. Bu metod YTNni aniqlashda asosiy usul hisoblanadi. Elektrokardiografiya (EKG): EKG yordamida yurakning elektr faolligi o'lchanadi. YTN mavjud bo'lsa, EKGda aniq o'zgarishlar bo'lishi mumkin. Rentgenografiya va kompyuter tomografiyasi: Bu usullar yurakning holatini va strukturaviy o'zgarishlarini tekshirish uchun qo'llaniladi. Ekranlardan tashqari, kompyuter tomografiyasi ko'proq murakkab holatlar uchun foydalidir.

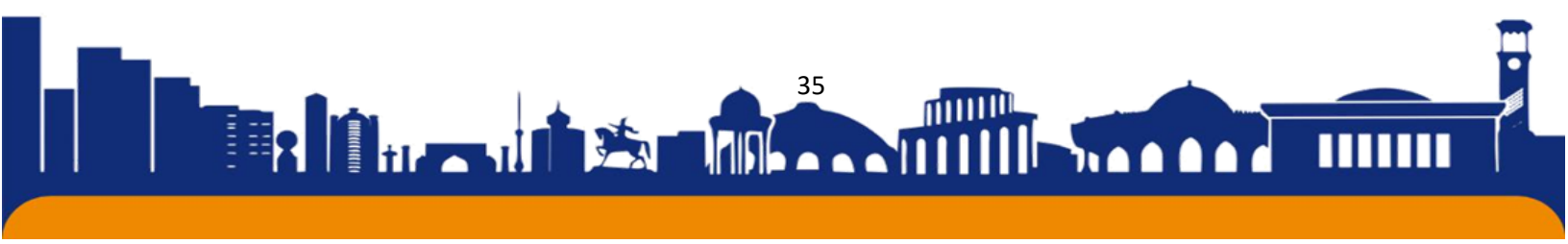
3. Konservativ davolash YTNni davolashda konservativ usullar asosiy rolni o'ynaydi, ular quyidagilardan iborat:

Dori-darmonlar: YTNning ko'p hollari uchun turli dori-darmonlar tavsiya etiladi:

Diuretiklar: Yurt tug'masi bilan bog'liq bo'lgan ortiqcha suyuqlikni chiqarishga yordam beradi va yurakning yuqori bosimida bo'lishiga to'sqinlik qiladi.

Beta-blokatorlar va kaltsiy antagonisti: Bu dori-darmonlar yurakning faoliyatini boshqarishga yordam beradi va uning tezligini pasaytiradi.

Antikoagulyantlar: Yurakning normal faoliyatini tiklash va tromb hosil bo'lishining oldini olish uchun zarur bo'ladi.

Turmush tarzini o'zgartirish: Davolashning muhim qismi sifatida, bemorlarga muntazam jismoniy faollik, sog'lom ovqatlanish va alkogolni cheklash tavsiya etiladi. Bundan tashqari, yuqori qon bosimi va qandli diabetni nazorat qilish ham juda muhimdir.

Monitoring: Bemorlar muntazam ravishda keng diagnostik tekshiruvlardan o'tishlari va echokardiografiya yordamida holatlari tekshirilishi kerak. Bu diagnostika usuli orqali davolashning samaradorligini baholash mumkin.

4. Jarrohlik aralashuvi zarurati. Ba'zida konservativ davolash yetarli bo'lmasligi mumkin. Agar YTN og'ir shaklda bo'lsa, va bemorning holati yomonlashsa, jarrohlik aralashuvi talab qilinadi. Jarrohlik usullari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Klapanni almashtirish: Og'ir holatlarda klapanni to'liq almashtirish talab qilinishi mumkin. Bunda mexanik yoki biologik klapannlar qo'llanilishi mumkin. Klapanni tiklash: Agar klapann to'liq zarar ko'rmagan bo'lsa, uni tiklash yoki tuzatish mumkin. Bu usul bemor uchun eng kam xavfli va samarali hisoblanadi.

5. Kelajakda qo'llaniladigan metodlar. YTNni davolashda yangi texnologiyalar, masalan, minimal invaziv jarrohlik usullari va robotik yordamli operatsiyalar, samaradorlikni oshirishga yordam bermoqda. Ushbu innovatsion yondoshuvlar nafaqat jarrohlik aralashuvlarining xavfini kamaytiradi, balki bemorning tiklanish davrini qisqartiradi.

Xulosa: Yurak tug'ma nuqsonlari jiddiy va har xil asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin, ammo erta aniqlash va to'g'ri konservativ davolash usullari orqali bemorning holatini sezilarli darajada yaxshilash mumkin. Konservativ davolash dori-darmonlar, turmush tarzini o'zgartirish va monitoringni o'z ichiga oladi. Og'ir holatlarda jarrohlik aralashuvi zarur bo'lishi mumkin. Yangi texnologiyalar va davolash usullari yordamida YTNni samarali davolash imkoniyatlari kengaymoqda. Yurak tug'ma nuqsonlari (YTN) jiddiy va turli asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu kasalliklarning erta aniqlanishi va samarali konservativ davolash usullari bemorning holatini sezilarli darajada yaxshilashga yordam beradi. YTNni diagnostika qilishda zamonaviy usullar, xususan, echokardiografiya va elektrokardiografiya muhim ahamiyatga ega. Konservativ davolash, jumladan, dori-darmonlar, turmush tarzini o'zgartirish va muntazam monitoring, kasallikning rivojlanishini sekinlashtiradi va bemorning sifatli hayotini ta'minlaydi. Biroq, ba'zi holatlarda jarrohlik aralashuvi talab qilinishi mumkin. Yangi texnologiyalar va

minimal invaziv jarrohlik usullari YTNni davolashda imkoniyatlarni kengaytirib, bemorlar uchun xavfsiz va samarali yechimlar taqdim etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bonow, R. O., Carabello, B. A., Chatterjee, K., et al. (2017). Guidelines for the management of patients with valvular heart disease. *Journal of the American College of Cardiology*, 69(22), 1-42.
2. Nishimura, R. A., & Otasek, T. (2021). Aortic stenosis: diagnosis and management. *New England Journal of Medicine*, 384(8), 711-719.
3. Dweck, M. R., & Joshi, S. (2018). Cardiac valve disease: diagnosis, management, and future directions. *The Lancet*, 391(10129), 223-234.
4. Baumgartner, H., Falk, V., Bax, J. J., et al. (2017). 2017 ESC/EACTS guidelines for the management of valvular heart disease. *European Heart Journal*, 38(36), 2739-2791.
5. Thomas, M., & Lancellotti, P. (2019). Valvular heart disease: contemporary treatment strategies. *European Heart Journal*, 40(32), 2625-2634.